Region Östergötland

Kristdemokraterna

Svar från Kristdemokraterna i Region Östergötland på Skrivelse från Lymf Sverige

Tack för er skrivelse och för att ni uppmärksammar en patientgrupp som under lång tid har mött både kunskapsbrist och otydliga vårdvägar.

Lipödem är en sjukdom där kunskapsläget fortfarande utvecklas. Det får dock inte innebära att patienter lämnas utan utredning, behandling eller stöd. Det är också en viktig utgångspunkt i det ställningstagande som Nationellt programområde för kirurgi och plastikkirurgi gjorde under 2025.

Region Östergötland har tidigare uppmärksammat frågan. Redan 2018 genomfördes en särskild behovsanalys kring lipödem, där bland annat behovet av tydligare vårdvägar, bättre kunskap och ett mer sammanhållet omhändertagande konstaterades. Inom Region Östergötland finns också kompetens inom bland annat fysioterapi, kompressionsbehandling och lymfödemvård.

Samtidigt kan vi konstatera att vården för personer med lipödem fortfarande behöver utvecklas. Det behöver vara tydligt för såväl patienter som vårdpersonal vart en person med misstänkt eller konstaterat lipödem ska vända sig, vem som ansvarar för diagnostik och behandling och vilka behandlingsinsatser som kan erbjudas.

1. Vad har regionen gjort sedan NPO:s beslut 2025-06-19?

NPO ställningstagande innebär inte ett färdigt nationellt vårdprogram, men ger en tydlig inriktning. Personer med symtom som talar för lipödem ska kunna få diagnostisk utredning och behandling utifrån sina behov. Konservativa behandlingar ska kunna erbjudas och kirurgisk behandling kan övervägas inom ramen för kliniska studier. Vår bedömning är att Region Östergötland behöver säkerställa att denna inriktning omsätts i en tydlig regional vårdprocess.

2. Hur säkerställer regionen att patienter får den vård NPO anger?

Region Östergötland har en lipödemmottagning på Motala Rehab väst. Där tar man emot personer med misstänkt eller diagnostiserat lipödem. Man erbjuder bedömning, rådgivning och individuellt anpassad behandling med fysioterapeuter och arbetsterapeuter.

Patienter behöver kunna få tillgång till relevanta insatser såsom fysioterapi, kompressionsbehandling, fysisk aktivitet och vid behov smärtrehabilitering. Det behövs också ökad kunskap i primärvården så att patienter får ett korrekt bemötande och vid behov remitteras vidare.

En central fråga är därför att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan primärvård, rehabilitering och specialistvård.

3. Vad gör regionen för de kvinnor som drabbas hårdast?

Det är särskilt angeläget att patienter med svår sjukdom och omfattande funktionsnedsättning inte faller mellan olika verksamheter. Patienter som får kraftigt försämrad gångförmåga eller andra allvarliga funktionsbegränsningar behöver ett multidisciplinärt omhändertagande och individuellt anpassade insatser.

Samtidigt måste beslut om kirurgisk behandling bygga på medicinsk bedömning, tillgänglig evidens och de nationella rekommendationer som gäller. NPO har öppnat för fettsugning inom kliniska studier när konservativ behandling inte är tillräcklig. Region Östergötland bör därför följa utvecklingen noga och undersöka möjligheten att medverka i eller ansluta patienter till sådan klinisk forskning.

Region Östergötland medverkar redan tillsammans med bland andra Linköpings universitet i forskning som syftar till att utveckla bättre och mer objektiva diagnostiska kriterier för lipödem. Det är ett viktigt arbete eftersom säkrare diagnostik är en förutsättning för en bättre och mer jämlik behandling.

4. När implementeras NPO:s beslut?

Idag finns inget angivet införandedatum, däremot pågår ett implementeringsarbete och man finner lipödem beskrivet på 1177 Östergötland, där det anges att man ska vända sig till vårdcentralen, där utredning ska göras utifrån individuella symtom. Det finns framtaget sjukvårdsregionala riktlinjer på primärvårdsnivå för Lipödem.

KD:s bedömning är att Region Östergötland behöver säkerställa att NPO:s inriktning omsätts i en tydlig regional vårdprocess och att kunskapen om sjukdomen höjs väsentligt. Målet måste vara att det sker under kommande mandatperiod.

Inför valet och kommande mandatperiod

1. ***Vad kommer ni att göra om ni får fortsatt ansvar för regionens hälso- och sjukvård?***

Här följer först en sammanfattning av vårt svar som sedan också används i svaret på frågorna

Kristdemokraterna vill att vården för personer med lipödem utvecklas vidare. Om vi får fortsatt ansvar för hälso- och sjukvården kommer vi att verka för att:

• Region Östergötland får en tydlig regional vårdprocess för diagnostik och behandling av lipödem.

• remissvägar och ansvar mellan primärvård, rehabilitering och specialistvård tydliggörs.

• kunskapen om lipödem stärks i framför allt primärvården.

• patienter får tillgång till konservativ behandling utifrån individuella behov, exempelvis fysioterapi, kompression och smärtrehabilitering.

• patienter med svår funktionsnedsättning får ett sammanhållet och multidisciplinärt omhändertagande.

• Region Östergötland följer och, där det är möjligt och medicinskt motiverat, medverkar i klinisk forskning kring kirurgisk behandling av lipödem.

Kristdemokraterna har också på nationell nivå drivit frågan om bättre vård vid lipödem. KD-ledamoten Dan Hovskär har motionerat i riksdagen om nationella riktlinjer för diagnostik och behandling av lipödem. Frågan ingår också i det bredare arbete som bedrivs nationellt för att förbättra vården för sjukdomar och tillstånd som främst drabbar kvinnor.

För oss är utgångspunkten tydlig: bristande vetenskapligt underlag för en viss behandling får inte bli ett argument för att en patientgrupp lämnas utan vård. Samtidigt ska de behandlingar som erbjuds vara medicinskt motiverade och bygga på bästa tillgängliga kunskap.

Personer med lipödem ska kunna förvänta sig ett respektfullt bemötande, en seriös medicinsk bedömning och en tydlig väg genom vården.

2. Hur kommer ni att säkerställa att NPO:s beslut följs i nästa mandatperiod?

Genom att verka för att Region Östergötland får en tydlig regional vårdprocess för diagnostik och behandling av lipödem, att remissvägar och ansvar mellan primärvård, rehabilitering och specialistvård tydliggörs, samt att kunskapen om lipödem stärks i framför allt primärvården.

Personer med lipödem ska kunna förvänta sig ett respektfullt bemötande, en seriös medicinsk bedömning och en tydlig väg genom vården.

3. Vad kommer ni att göra för de kvinnor som drabbas hårdast? Och när kan de få den behandling som behövs för att bryta ökad funktionsnedsättning, ökade symtom och följdsjukdomar.

Det är en grupp, vars sjukdom och lidande, verkligen behöver uppmärksammas. De ska få ett respektfullt bemötande, en seriös medicinsk bedömning och en tydlig väg genom vården. De ska få tillgång till konservativ behandling utifrån individuella behov, exempelvis fysioterapi, kompression och smärtrehabilitering.

De med svår funktionsnedsättning ska få ett sammanhållet och multidisciplinärt omhändertagande. Där god kunskap om sjukdomen måste säkras.
Region Östergötland ska följa och, där det är möjligt och medicinskt motiverat, medverkar i klinisk forskning kring kirurgisk behandling av lipödem.

Kristdemokraterna har också på nationell nivå drivit frågan om bättre vård vid lipödem. KD-ledamoten Dan Hovskär har motionerat i riksdagen om nationella riktlinjer för diagnostik och behandling av lipödem. Frågan ingår också i det bredare arbete som bedrivs nationellt för att förbättra vården för sjukdomar och tillstånd som främst drabbar kvinnor. Det arbetet vill vi fortsätta driva både nationellt och i Region Östergötland även under nästa mandatperiod.